

[Kronikk](#) | Koronaviruset

Hvor redde skal foreldre være for «long covid»?

Henrik Vogt *Lege og postdoktor, Senter for medisinsk etikk, UiO*

Ketil Størdal *Barnelege Oslo, universitetssykehus og professor, Universitetet i Oslo*

Pål Surén *Forsker og barnelege, Folkehelseinstituttet*

1. sep. 2021 20:00 | Sist oppdatert 2. september 2021



Det er både faglig lite holdbart og etisk betenkelig når forskere, leger og journalister skaper skremmebilder om «long covid» hos barn.

Koronaviruset

[Direktestudio](#)[Tall og fakta](#)[Tips oss](#)

Kronikk

Dette er en kronikk. Meninger i teksten står for skribentens regning.

Den siste tiden har flere forskere, leger og andre aktører skapt skremmebilder om post-covid-syndrom hos barn. Det vil si vedvarende symptomer som utmattelse, hodepine, tungpust, smerter, vondt i halsen og også nedsatt luktesans i etterkant av covid-19-infeksjonen. Dette kalles ofte «long covid».

Hensikten med utspillene er enten å argumentere for videre, forsterkede tiltak, spesielt i barnehager og skoler, eller vaksinasjon av barna og å forhindre sykdom.

ANNONSE

I et oppslag i VG 28. august går forsker Arne Søråas ved Oslo universitetssykehus, som leder den norske Koronastudien, ut og advarer om at «titusener» nå kan rammes ved stor smittespredning. Han peker spesielt på hukommelsestap og andre kognitive problemer hos barn, noe som vil hindre skolegang.

Det finnes forskning på kognitive og andre symptomer hos barn både etter covid-19 og andre virussykdommer. Symptomene er nøye studert innen [forskning](#) på hvordan stress påvirker hjernen og hvordan hjernen påvirker resten av kroppen.

Forskere på dette feltet er ikke overrasket over at symptomene også dukker opp etter covid-19. Det er viktig at foreldre vet at slike problemer ikke er noe nytt og unikt for dette viruset.

Kognitive problemer eller «hjernetåke» er velkjent etter en rekke ulike belastninger, inkludert virusinfeksjoner. Det ses for eksempel ved [fibromyalgi](#) og [CFS/ME](#), [angst](#) og [kronisk stress](#). Og det trenger absolutt ikke være uttrykk for noen varig hjerneskade.

Hva viser forskningen?

Først kom [en studie fra Italia](#) som skapte stor bekymring. Det ble funnet ganske høy forekomst av «long covid» hos barn og unge. Studien hadde imidlertid problemer i hvordan den var utført, som manglende kontrollgruppe, og den er foreløpig ikke bekreftet av andre studier.

ANNONSE

Dernest viste [en studie fra Australia](#) at av 151 barn under 12 år med mild covid-19 (som de fleste barn har), opplevde 12 av dem symptomer etter åtte uker. Alle hadde imidlertid kommet seg helt etter tre til seks måneder.

[En stor norsk studie](#) fant ikke antydning til alvorlige langtidsplager hos barn og unge som krevde oppfølging i spesialisthelsetjenesten.

[Tyske forskere](#) fant ingen forskjell i symptomer i etterkant mellom en gruppe på 188 skoleelever som hadde hatt covid-19, og dem som ikke hadde hatt det.

Den største og viktigste studien er britisk og [ble nylig publisert](#) i tidsskriftet Lancet Child and Adolescent Health.

Den undersøkte 1734 barn i to aldersgrupper (5-11 år og 12-17 år).

77 av barna (4,4 prosent) hadde symptomer etter 28 dager, og bare 25 (1,8 prosent) hadde ett eller flere symptomer etter 56 dager.

98,2 prosent hadde altså da ingen symptomer, og flere ble bedre etter som tiden gikk. Symptomene var vanligere blant de eldre barna enn de yngre.

ANNONSE

Forskerne fant ingen alvorlige symptomer forenlig med nevrologisk sykdom, og ikke problemer med oppmerksomhet, konsentrasjon eller skolegang.

Studien fant også lignende symptomer, som hodepine og utmattelse, hos 0,9 prosent av barn som hadde hatt andre virussykdommer etter 28 dager. Dette viser at slike problemer ikke er unike for covid-19, og det er uklart om covid-19 er verre enn andre, kjente virussykdommer.

Hvis store deler av barnebefolkningen i Norge tar viruset, kan det bli flere tusen barn som opplever symptomer i uker i etterkant. Men dette er et mindretall, og symptomene blir bedre med tiden.

Det er også sentralt at kun en liten andel av dem som opplever post-covid-symptomer, kan forventes å ha store funksjonstap.

Det er også viktig å skille mellom yngre barn og eldre barn. Akkurat som ved post-viralt utmattelsessyndrom eller ME blir plagene stadig sjeldnere jo yngre barna er. De er ikke rapportert under fire-fem år.

Det er få holdepunkter for at deltavarianten skal gi mer alvorlig sykdom eller sterkere symptomer i etterkant hos barn.

Kommunikasjon påvirker forventningene

Hvorfor er det betenkelig å spre frykt for «long covid» hos foreldre og barn?

ANNONSE

For det første gir det mye bekymring og frykt og dermed uhelse.

For det andre er det uklart hva man skal oppnå. Søråas sier for eksempel til VG at «man burde ikke la barn utsettes for dette». Men for dem under 12 år er ikke vaksinene godkjent, og man kan ikke legge til grunn at de får vaksinetilbud.

12-16-åringene kan få tilbud, og man er i gang med 16-18-åringene. Men vaksinene er ikke perfekte.

Som Søråas selv er inne på i et nytt oppslag i VG 30. august, er det uklart hvor mye vaksinene vil beskytte mot post-covid-symptomer over tid. Det er betenkelig å skape frykt når det samtidig er uklart hva man har å tilby mot problemet.

Infeksjon ser nå også ut til å gi svært god beskyttelse og vil sannsynligvis bidra sterkt til immunitet i befolkningen på sikt.

For det tredje påvirker kommunikasjon hvilke forventninger folk gis, deres symptomfokus, frykt og stress hvordan hjernen og resten av kroppen fungerer.

Dette kan føre til sterkere og forlengede symptomer.

ANNONSE

En norsk studie fra 2019 viste som et eksempel at angst var en risikofaktor for å utvikle postviralt utmattelsessyndrom etter kyssesyke.

En nederlandsk studie fra 2013 viste at jo større mødres fokus på barnas symptomer var, jo dårligere var barnets sjanse for å bli symptomfri ved slike tilstander.

Når det gjelder covid-19, har en norsk studie vist at engstelse i forkant var forbundet med mer rapportering av covid-19-symptomer hos voksne.

En irsk studie har gjort lignende funn.

Alt i alt virker det medisinsk lite hensiktsmessig og etisk betenkelig å spre frykt om «long covid» hos barn.



Henrik Vogt, lege og postdoktor, Senter for medisinsk etikk, UiO.



Ketil Størdal, barnelege Oslo, universitetssykehus og professor, Universitetet i Oslo.



Pål Surén, forsker og barnelege, Folkehelseinstituttet.

- ***Få med deg debattene hos Aftenposten meninger på [Facebook](#) og [Twitter](#)***

A | Les også

Så hardt kan et virus herje med kroppen

I Sverige forutser en algoritme hvilke korona-pasienter som kan bli alvorlig syke

Ny, norsk studie om «long covid» og hukommelse: Flere sliter med hjernetåke

Koronaviruset

[Direktestudio](#)[Tall og fakta](#)[Tips oss](#)

Innlagte



Innlagte

442 ↗ 40

Respirator

20 ↘ 1

Les mer om

[Koronaviruset](#)[Koronaviruset](#)[Vaksine](#)[Barn](#)[Forskning](#)

ANNONSE

 [37 kommentarer](#)

[LOGG INN FOR Å KOMMENTERE](#)

A-

Søk

Godt og betimelig innlegg!

Rapporter

↑ 72

Logg inn for å svare

SE FLERE SVAR ▾

andersdahle

for seks måneder siden (redigert)

Endelig fagpersoner som høres ut som fagpersoner, ikke politikere! Takk for bra innlegg og oppsummering av tilsynelatende høyst relevante studier! Noe av det mest kompetente jeg har lest om covid-19 i Aftenposten på lenge.

Rapporter

↑ 64

Logg inn for å svare

SE FLERE SVAR ▾

Koronaviruset

Oslo | I går 21:27

Smitten raser i Oslo: - Skuldrene er på vei ned. Smilene er på vei opp.

Norge | 17. februar

Flere må på sykehus med korona. Men dagens koronainnlagte er ikke som før.

Verden | 17. februar

«Klarte jeg virkelig å putte 5G-brikker i vaksinen? Teknisk er det jo veldig imponerende.»

Norge | 16. februar

Hvordan håndtere utmattelse av korona? I Bergen er de på sporet av noe.

Verden | 16. februar

Pasienter ligger på fortauet, og byens ledelse jakter på 10.000 hotellrom. Utbrudd setter Hongkong i skvis.

Debatt | 16. februar

Sjefredaktør og adm. direktør: Trine Eilertsen
Nyhetsredaktør: Tone Tveøy Strøm-Gundersen
Politisk redaktør: Kjetil B. Alstadheim
Featureredaktør: Lillian Vambheim
Kulturredaktør: Cecilie Asker
Debattredaktør: Erik Tørnes
Utviklingsredaktør: Eirik Hammersmark Winsnes

Tips til Aftenposten
Debattinnlegg på epost

Kundeservice
Annonser i Aftenposten
Personvernpolicy
Informasjonskapsler

Alt innhold er [opphavsrettslig beskyttet](#). © Aftenposten. [ACAP-beskyttet](#).
Aftenposten arbeider etter [Vær Varsom-plakatens](#) regler for god
presseskikk. Aftenposten har ikke ansvar for innhold på eksterne
nettsider som det lenkes til.



Aftenposten sentralbord: [Tlf. 22 86 30 00](tel:22863000) – Adresse: [Akersgata 55, 0180 Oslo](#)